

Ihanneprofiili - MH-luonnekuvaus

Kennelliiton kotisivuilla sanotaan MH-luonnekuvauksen tarkoituksesta seuraavaa: "*MH-luonnekuvauksen tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduittain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa tällöin koiran ominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneprofiiliin verrattuna.*"

Kuvauksessa kuvataan koiran käyttäytymistä 31 erilaisen reaktion mukaan. Läpi kuvauksen koiran reaktioita tarkastelee kaksi kuvaajaa (= tuomaria) esimerkiksi leikkisyyden, pelkojen, sosiaalisuuden ja saalisvietin osalta.

Havannalaiset ry:n jalostustoimikunta ja hallitus ovat tehneet havannankoirien MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin Kennelliiton vaatimuksen mukaisesti neliportaiseksi (ihanne, hyväksyttävä, ei toivottava ja hylkäävä). Ihanneprofiili kävi tämän jälkeen kommentoitavana/hyväksyttävänä Kennelliiton käyttäytymisen jalostustyöryhmällä, joka muutamien korjausten myötä hyväksyi yhdistyksen esittämän ihanneprofiilin. Ihanneprofiili on otettu käyttöön 1.7.2022 alkaen. MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin havannankoirille löydät yhdistyksen kotisivuilta: [Luonne ja käyttäytyminen](#).

Tässä jutussa avataan hiukan, miten ihanneprofiiliin "arvosanoihin" on päädytty. Käyttäytymisen ihanneprofiilit tehdään aina ko. rodun rotumääritelmän pohjalta, ei jo saatujen testitulosten pohjalta. Havannankoiran rotumääritelmä toteaa käyttäytymisen/luonteen osalta seuraavaa: "*Poikkeuksellisen valppautensa ansiosta helppo kouluttaa varoittamaan vieraista. Ystävällinen, leikkisä ja rakastettava hurmuri, iloinen ja jopa hieman ilveilevä. Rakastaa lapsia ja leikkii väsymättä heidän kanssaan.*" Lisäksi rotumääritelmän yleisvaikutelma-osiossa käytetään rodusta sanaa "tarmokas". Edellä mainittujen pohjalta ideaali (= ihanne) havannankoiraa on käytökseltään siis valpas, iloinen, ystävällinen, avoin, leikkisä ja ja tarmokas.

Harvoin/koskaan kuitenkaan niin täydellistä koiraa syntyisi, joka olisi kaikilta käyttäytymisen ominaisuuksiltaan täydellinen. Tästä syystä ihanneprofiileihin kirjataan myös hyväksyttäväksi katsottavat käytösmallit, mitkä ovat vielä esimerkiksi jalostuskoirille varsin kelvollisia käytösmaalleja.

Ei toivottavien käytösmallien kohdalla poiketaan jo aika voimakkaasti rodulle toivottavasta käytösmallista ja tällaiset piirteet tulee huomioida vakavasti esimerkiksi jalostuskäyttöä suunniteltaessa.

Hylkäävätkään piirteet eivät estä esimerkiksi pentujen rekisteröimistä, mutta tässä havannankoirien ihanneprofiilissa ne kertovat pääasiassa voimakkaista pelkotiloista ja aggressiivisesta käytöksestä ja tällaisia ominaisuuksia omaavaa koiraa ei tietenkään saisi käyttää jalostukseen.

Jos sitten katsotaan luonnekuvauksen ihanneprofiilia hiukan tarkemmin, osio kerrallaan.

1. Kontakti

Osiassa kuvataan koiran kykyä ottaa vastaan vieraan ihmisen kontaktia ja vastata siihen, kykyä irrota vieraan ihmisen mukaan itsenäisesti ja sitä, miten koira kestää vieraan ihmisen käsittelyä.

Ihanteeksi on kirjattu hyvin avointa ja iloista koira kuvaavat: " Ottaa kontaktia itse tai vastaa siihen. Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut testiohjaajasta. Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostunut testiohjaajasta. Hyväksyy käsittelyn. Hyväksyy käsittelyn ja ottaa kontaktia." Tässä osiossa sitten taas toiseen ääripäähän eli hylkääväksi on kirjattu erittäin varautunutta/arkaa koira kuvaavat käytösmallit tervehtimisen ja käsittelyn osalta: " Torjuu kontaktia, murisee ja yrittää purra. Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra." Hyväksyttäväksi osiossa on merkitty avoimuuteen ja käsiteltävyyteen viittavaat kohdat ja ei toivottavaksi arkuuteen ja varautuneisuuteen viittaavat kohdat rotumääritelmän antaman kuvauksen mukaisesti.

2. Leikki

Tässä osiossa kuvataan koiran kykyä leikkiä/taistella lelusta testiohjaajan (vieras ihminen) kanssa. Rohkeutta ottaa lelusta kiinni ja yrittää "voittaa" se itselleen vieraalta ihmiseltä.

Taiteluhalu/leikkihalua ei siis saa sekoittaa aggressiiviseen käytökseen vaan kyse on koiran rohkeudesta/halusta saada leikki jatkumaan ja/tai voittaa leikki. Seurakoirana emme kuitenkaan haluaisi, että havannankoiralla on valtavasti taisteluhalu, koska voimakkaan taisteluhalun omaava koira nauttii taistelusta kuin taistelusta on se sitten esimerkiksi lelulla repimistä tai kampaamisen vastustamista.

Ihanteeksi havannakoiralle on siis kirjattu: " Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee. Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen. Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla. Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan. Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/korjailee otetta." Tässä osiossa ei ole havannankoiralle merkitty hylkääviä käytösmalleja mutta ei toivottaviksi käytösmalleiksi on kirjattu vaihtoehdot, mitkä viittaavat täysin puutteelliseen leikkihaluu/taisteluhaluun (voi viitata arkuuteen ja on myös tarpeellinen ominaisuus osaltaan "elämästä selviämiseen") ja ne vaihtoehdot, mitkä viittaavat erittäin voimakkaaseen leikkihaluu/taisteluhaluun esimerkiksi " Ei leiki - ei osoita kiinnostusta. Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes testiohjaaja irrottaa."

3. Takaa-ajo

Tässä osiossa pyritään maassa etenevän vieheen avulla selvittämään koiran halua jahdata asioita ja tarttua niihin (= saalisvietti). Havannankoira ei ole metsästysrotu ja näin ollen siltä toivotaan maltillista saalisviettiä tai ei lainkaan saalisviettiä. Seurakoirana koira, joka yrittää jahdata kaikkia näkemiään eläimiä on erittäin haastava kumppani.

Ihanteeksi kohdassa on merkitty: "Aloittaa, mutta keskeyttää. Ei kiinnostu saaliista/Ei juokse perään." Tässäkään osiossa mitään käytösmallia ei katsottu hylkääväksi mutta ei toivottavaksi kirjattiin voimakkaasta saalisvietistä kertovat: "Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saalille. Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saalille. Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia."

4. Aktiviteettitaso

Osiossa koiran omistaja ja ympäristö on mahdollisimman passiivinen kolmen minuutin ajan. Tuona aikana seurataan koiran käytöstä, mikä kertoo koiran hermorakenteesta. Yleisesti koirasta puhuttaessa ideaalina tulisi aina olla tasapainoisen ja hyvän hermorakenteen omaava koira, koska tällainen koira yleensä selviää tilanteesta, kuin tilanteesta helposti ja hermostumatta. Koira ei myöskään voi olla "iloinen ja tarmokas" jos se on hyvin hermostunut ilman ärsykeitäkin. Tästä syystä havannankoiralle ihanteelliseksi käytösmalliksi merkittiin: "Tarkkailevainen, rauhallinen, voitua, seistä tai maata. Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja.

Voimakkaasta hermostuneisuudesta kertova vaihtoehto "Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/rauhaton koko ajan" merkittiin hylkääväksi käytösmalliksi. Toiminnoilla tässä kohdassa tarkoitetaan esimerkiksi kitsemistä, haukkumista, voimakasta haistelua, jatkuvaa ravistelua, hääntämistä yms. hermostunutta sijaistoimintaa.

5. Etäleikki

Tässä osiossa kuvataan koiran kykyä toimia vieraan ihmisen kanssa pienen etäisyyden päässä omistajastaan. Tyyppin kanssa, joka ensin vaikuttaa omituiselta, mutta sitten haluaakin leikkiä. Lähestyykö koira tuota tyyppiä, jos niin miten ja leikkiikö koira tuon tyyppin kanssa. "valpas, leikkisä ja iloinen" määritelmien myötä havannankoiralle ihanteeksi tässä osiossa kirjattiin: "Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja. Ei osoita uhkouselkeitä. Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luokse. Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä. Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta."

Hylkääviä toimintamalleja tässä kohdassa ei koettu tarpeelliseksi merkitä mutta ei toivottaviksi käytösmalleiksi havannankoiralle merkittiin: " Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöryityksiä. Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöryityksiä. Osoittaa useampia uhkouselkeitä osion ensimmäisessä osassa. Osoittaa useampia uhkouselkeitä osion ensimmäisessä ja toisessa osassa. Ei saavu avustajan luo. Ei osoita kiinnostusta (leluun). Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota (lelu). Ei osoita kiinnostusta." Edellä mainitut siksi, että ne viestivät todennäköisestä arkuudesta, vetäytyväisyydestä tai liiallisesta leikkihalusta/taistelutahdosta.

6. Yllätys

Tässä osiossa koiran ja omistajan eteen vedetään maasta ylös haalari varoittamatta. Osiossa katsotaan, pelästyykö koira yllättävää tilannetta (haalarihan voisi olla myös kadulla vieressä seisovan ihmisen varomattomasti avaama sateenvarjo yms.) ja jos, kuinka pahasti. Aiheuttaako pelästyminen aggressiivisen vastauksen. Pääseekö koira yli pelästymisestään kuinka hyvin ja onko se jopa uteliaan kiinnostunut sen pelästyttäneestä kohteesta, kun se on todettu vaarattomaksi. Havannankoiralle ominaista pitäisi ihannetilanteessa olla jo edellä todettu hyvä hermorakenne, uteliaisuus/leikkisyys ja tarmokkuus. Tästä syystä ihanteeksi tässä osiossa merkittiin: " Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista. Ei osoita uhkouselkeitä. Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä. Ei minkäänlaista liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä. Ei osoita

kiinnostusta haalariin." Kahdessa viimeisessä omistaja on siis jo kertonut koiralle, ettei haalari ole vaarallinen.

Hylkääväksi merkittiin taas voimakkaasta pelosta ja/tai puolustushalusta (seurakoirana havannankoiran ei tarvitse puolustaa omistajaansa tai omaisuutta raivoisesti) kertovat käytösmallit eli: "Osoittaa useita uhkouselkeitä ja hyökkäyksiä, voi purra. Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla.

7. Ääniherkkyys

Tässä osiossa koira kävelee omistajansa kanssa laitteen ohi, mikä alkaa, varoittamatta, pitää voimakasta räminää. Osiossa kuvataan koiran reaktiota odottamatonta, voimakasta ääntä kohtaan. Pelästyykö se ja jos niin kuinka paljon. Palautuuko se pelästymisestä kuinka hyvin ja osoittaako se uteliaisuutta äänen lähdeä kohtaan, kun se on todettu vaarattomaksi. Havannankoiralle ihanteellisiksi käytösmalleiksi tässä osiossa merkittiin: " Väistää kääntämättä pois katsettaan. Menee räminälaitteen luo, kun ohjaaja seisoo sen vieressä. Ei minkäänlaista liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä. Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan. Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla." On täysin luonnollista itsesuojeluvaistoa väistää äkkinäisesti tulevaa pelotetta, mutta tarmokkaan pienen koiran pitäisi palautua pelotteesta aika pian omistajansa avustuksella.

Tässä osiossa ainoastaan käytösmalli "Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla." merkittiin hylkääväksi, koska se kertoo yleisestiottaen arkuudesta/yli pehmeystä johtuvasta koiran palautumiskyvyttömyydestä pelottavan asian kohdattuaan.

8. Aaveet

Tässä osiossa koira lähestyy kaksi aaveeksi puettua ihmistä. Koira ei siis näe kasvoja (ilmeiden lukeminen häviää) ja aaveet vain tulevat kohti. Tämä on yleensä koiralle hyvinkin uhkaavaa käytöstä vielä, kun siltä on viety mahdollisuus tulkita lähestyvän olennon ilmeitä. Kohdassa kuvataan koiran kykyä tarkkailla lähestyvää uhkaa, puolustushalua, mahdollista uhan pelkoa ja lopuksi uteliaisuutta ja palautumista, kun on todettu, etteivät olennot olleetkaan vaarallisia. Ystävällinen, leikkisä ja tarmokas kuvaukset rotumääritelmästä muistaen tässä osiossa havannankoiralle ihanteellisiksi käytösmalleiksi merkittiin: "Ei osoita uhkouselkeitä. Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja. On ohjaajan edessä tai sivulla. Menee katsomaan ilman apua. Ottaa itse kontaktia avustajaan."

Hylkääviksi käytösmalleiksi kirjattiin tässäkin kohdassa voimakkaasta puolustushalusta ja/tai arkuudesta/pelokkuudesta kertovat osat eli "Osoittaa uhkouselkeitä ja useampia hyökkäyksiä. Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta/pakenee."

9. Leikki 2

Osio toteutetaan hyvin samallalaililla, kuin alkuleikkikin mutta tässä ei enää pyritä taistelemaan lelusta (vetoleikki). Tarkoituksena on kuvata koiran kyky leikkiä paineistavan testin jälkeen eli onko se palautunut kohtaamistaan jännittävistä asioista kuinka hyvin. Ihanteeksi havannankoiralle tässä

osiossa merkittiin käytösmallit: "Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee. Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen. Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla."

Hylkääviä käytösmalleja ei tässä osiossa koettu tarpeelliseksi kirjata, kuten ei alkuleikissäkään.

10. Ampuminen

Osiassa koiralle ammutaan neljä laukausta 9mm starttipistoolilla. Kaksi laukausta ammutaan osion 9 leikin aikana ja kaksi omistajan ja koiran ollessa passiivisesti paikallaan. Osiolla kuvataan koiran mahdollista paukkuarkuutta. Paukkuarkuus ei ole ikinä toivottava ominaisuus koiralle (rotuun katsomatta), koska se hankaloittaa huomattavasti koiran elämää (uuden vuoden raketit, paukahtavat autojen pakoputket, mattojen tamppaus yms.). Tästä syystä havannankoiralle ihanteelliseksi käytösmalliksi tässä osiossa merkittiin: "Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön. Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön. Kiinnostuu laukausta, yleisöstä tms. mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen."

Hylkääväksi käytösmalliksi merkittiin selkeästä pelosta kertova "Häiriintynyt, pelokas/yrittää paeta/Ohjaaja luopuu ampumisesta." Omistaja saa siis ilmoittaa ennakkoon, ettei halua, että koiralle ammutaan ja näin omistaja toimii yleensä vain, kun tietää jo ennakkoon koiran olevan paukkuarka.

Toivomme, että tämä avasi sinulle lukijana hiukan niin MH-luonnekuvauksen kulkua, kuin havannankoiralle tehdyn ihanneprofiilin perusteita. Kun vertaat oman koirasi tuloksia ihanneprofiiliin muista, ettei sitä täydellistä koira ole olemassa! Mikäli koirasi tulokset ovat pääasiassa värikoodeilla "hyväksyttävä"/"ihanne" saat olla erittäin tyytyväinen oman havannalaisesi käyttäytymiseen. Kuvaustilanteessa ja tuloksia katseltaessa pitää myös muistaa inhimillinen vaikutus koiraan eli sinun ja ympäristön käytöksestä koira tietää jo testipaikalle tullessaan, että tässä tilanteessa on nyt jotain erilaista. Tämä esimerkiksi osaltaan voi selittää sitä, että kotona lelussa roikkuva yksilö ei kuvauksessa leikkikään lainkaan tai leikkii hyvin hillitysti. Muista siis itsekkin pyrkiä mahdollisimman rauhalliseen/rentoon mielialaan läpi koko kuvauksen.

Luonnetyöryhmän puolesta

Susanna Thomander